

Izhaja
1. in 16. vsakega mesca
in velja s poštnino vred
in v Mariboru z pošiljanjem
na dom
za celo leto . 2 fl.
" pol " . 1 fl.
" 1/4 " . — fl. 50 k.
Brez poštnine in
pošiljanja 1 fl. 80 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 8 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi se ne
prijemajo.

Oznanila se prijemljejo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 8.

V Mariboru 1. maja 1867.

Tečaj I.

Nekaj za vsakdanjo rabo.

II.

„Kakor hitro je postava prav razglašena, se ne more nihče s tem izgovarjati, da mu ni znana“; tako velevala 2. §. občenega državlanskega zakonika, to je knjige, ktera določuje kake (privatne) pravice in dolžnosti imajo prebivavci naše države eden do drugega. Ta postava je že sama na sebi čisto jasna, in ne zdi se nam, da bi kateri naših brancev tirjal, naj mu jo natančneje razlagamo. Na prvi pogled si jo tudi umel. V krogih, kjer se je ta postava izdelala, je trpelo sicer malo več, t. j. polnih 42 let, predno se je njeni pravi pomen dobro umel. Dobil je namreč zakonik, na čegar čelu tako rekoč gori navedeni § stoji, svojo postavno veljavo že leta 1811, v domačem jeziku pa se razglasil Slovincem še le leta 1853. Kdo pa bi si upal trditi, da je postava, ki je oklicana le v tujem jeziku, tudi „prav razglašena“? Konečno je tudi vlada to spoznala. Kaj pa da jo je moralo na to še le opomniti viharno leto 1848 z mogocnim svojim gibanjem. Odkler pa je vlada to spoznala, jej v tej zadevi nimamo skoraj nič očitati. Po vrsti smo dobili slovenske prestave menjšne, kazenske postave, občenega državlanskega zakonika, rudarske in še veliko več drugih postav. Radi bi bili rekli, da so prišle te postave „na svitlo“; toda pero ni htelo ubogati, kakor da bi bilo vedelo, da še toliko in toliko teh postav trohni v zalogah in kletih državne tiskarnice na Dunaju, po deželi pa so redki, kakor parski groši.

Leta 1853 je izišlo jugoslovansko pravoznan-
sko besedstvo, to je zbirka v pravosodju navadnih in po-
trebnih besedi v nemškem, hrovaškem, srbskem in sloven-
skem jeziku. Dandanašnji se razglašajo vse postave, veče
in manje, tudi v vseh posameznih deželnih jezikih, in deželne
oblastnijske tistih dežel, kjer Slovenci združeni prebivajo, izda-
vajo posebne slovenske deželno-vladine liste.

Tako se časti naš jezik pri izdavanju postav.

Ali kaj pa te postave same, kaj vladini ukazi in urad-
niški izreki pravijo o slovenskem jeziku in njegovej rabi v
pravnih zadevah?

Iz starejih postav je v tem oziru malo veselega pove-
dati. Ne upamo si reči, da je bilo znamenje napredka k
boljemu, če se je sem ter tje uradnijam (gosposki) zapove-
dalo, da morajo s trdimi Slovenci govoriti slovenski. Kajti
hitro bi se našla zvita buča med našimi branci, ki bi nam
govorila: Take ukaze bi si bila vlada pač lahko prihranila;
če se govori z Nemcem nemški, s Francozom francoski, če
drugega ne zna, kako se hoče pač govoriti s Slovincem
kakor slovenski, če se sploh z njim govoriti hoče! In ne
dalo bi se na to drugega odgovoriti, kakor: Res je taka!

Nekoliko bolje je že bilo, ko se je v redu kazenske
pravde in v naredbi pravosodnega ministerstva od 17.
februarja 1862 reklo, da se morajo vsaj odločni deli izpovedeb
obdolženca ali prič v slovenskem jeziku v zapisnike (pro-
tokole) staviti; dasiravno tudi to še davno davno ne vstreza
vsem tirjavam ravnopravnosti in dobrega pravosodja.

Važneje že je, kar velevala 4. oddelek gori omenjene na-
redbe od 17. februarja 1862 rekoč: „4. Morajo sodnije,
ki spadajo pod graško in tržaško višo sodnijo, vloge, ki
se podajajo v slovenskem jeziku, sprejemati in
kolikor mogoče slovenskim strankam izdajati odloke
ali rešitve čez to tudi v slovenskem jeziku.“

Ko bi ne bile besedice „kolikor mogoče“ vratic odprle urad-
nikovej tožljivosti in samovolji, smeli bi s to naredbo celo
zadovoljni biti.

Naj važneje in res veljavno pa smo si prihranili za
konec. Ni to sicer postava, ki bi jo nahajali v državnem
zakoniku ali v kakem deželno-vladinem listu, ni se ti poslala
na dom, niti se pripenjala na vogle; ja zunajno celo ne
dosega vseh slovenskih krajin. Okrožnica je le, ktero je
poslala deželna vlada kranjska do okrajnih predstojnikov,
da se imajo po njej ravnati. Pa naj nas nikar ne moti niti
pohlevna oblika, niti ozke meje. Le to naj nam bode pred
očmi, da vlada uraduje pod cesarjem, ki nam je že tolikokrat
obljubil ravnopravnost in da se tudi vlada sama včasih rada
kinča s svobodo in enakopravnim perjem; da mora toraj v
tej okrožnici biti izrečeno načelo, načelo, ki velja vsem
Slovincem. Tudi nad ponižno obliko se ne bomo krčili,
saj nam ne gre za lupino, ampak za jedro. To pa je dobro.
Okrožnica se glasi:

Kar se tiče jezika, mora se željam sloven-
skega ljudstva, kar je največ mogoče pravica
skazovati. Kar kanceliji kdo v slovenskem je-
ziku poda, to se mu mora tudi v slovenskem je-
ziku od gosposke rešiti. Če seljudem kaj natis-
njenega (drukanega) pošlje, mora setisti tisek
rabit, ki je slovenski narejen. V zapisnike
(protokole) naj se to, kar se slovensko pové, tudi
slovensko zapiše. Sploh naj bo uradnikom resna
skrb, da se popolnoma nauče slovenskega jezika
ne le v besedi, temveč tudi v pisanju.

To prvič čitajočim prišle so nam neke besede prvega
našega pesnika Vodnika na misel, ktere svojim brancem v
malo predručajeni obliki tu na sree pokladamo: Glej vlada
vendar le nekaj ti ponudi, — le jemati od nje ne za-
mudi!

Videli smo zdaj našo pravico na papirju. Kako pa kaj
v djanju? Ljubi brance, prihodnjič ti podamo palico v roke
in te vzamemo pod pazduho. Podala se bova na pot, obiskati
hočeva slovenskega kmeta v mirnej vasi, da vidiiva, kako on
spoštuje svoj jezik, spremila ga bova v cesarske pisarnice
ter tam uradnikom malo čez rame pogledava; vstaviiva se ho-
čeva pri naših bilježnikih (notarijih) in pravdosrednikih (ad-
vokatih); morebiti na tej poti tudi srečava briča in srenj-
skega služabnika ter jima pri tej priliki pogledava v njihove
torbice.

Med tem pa si dobro v glavo in sree vtisni gori nave-
dene pravice in zbrisi si oči, da boš videl, sodil in
modroval sam.

Šolske stvari.

Spisal Franjo Čeh, Strmski.

Nam Stovencem je treba omike in izobraženja, da se
vseh ustavnih pravic in svoboščin državljanov udeležimo,
pa tudi dolžnosti in naloge ustavnih državljanov zvesto spol-
nujemo.

Da se pa Slovenci bolj in bolj omikamo in izobražujemo,
treba nam je boljših šolskih naprav. Najvažnije naprave v
vsaki državi pa so ljudske šole, ker največji del ljudstva ne
pride nikoli v više šole, toraj toliko zna, kolikor se je na-
učil v ljudskejši šoli.

Šole na Slovenskem Štajerju pa niso takošne, kakoršne bi morale biti. — Biti bi morale:

a) postavljene na narodni podlagi, t. j. pri nas celo slovenske. Pojdimo k Nemcem, Vlahom, Madjarom, Rusom in kamorkoli hočemo, povsod bomo našli, da se otroci le v tistem jeziku podučujejo, kojega so se od svoje ljube mamke naučili. Zakaj bi moralo pri nas drugače biti? Kako abotni so tedaj nekteri stariši, da silijo po nemščini! Takošni stariši pač ne poznajo šole presvetega namena: izrežati otroke v bogaboječje kristjane, zveste državljane in čvrste narodnjake. Čujte kaj pravijo pokojni škof Slomšek o ponemčevanju slovenskih šol: „Vaši otroci vas bodo po nemško kleli, vi pa bote po slovensko solze točili.“ Zapomnite si besede tega velikega škofa, kojega ime je zapisano v zlatih knjigah slovanskih prvakov in kojega ime bo slovelo tako dolgo, dokler bode svet stal. Ali pa imamo tudi mi pravico tirjati, da se naši otroci podučujejo po ljudskih šolah le v maternem jeziku?

Ne le pravico, ampak celo dolžnost; kajti, to tirja od nas sam večni Bog, ki je nam jezik ali govor dal. On sam pravi: „Človek pomagaj si in ti bom pomagal.“ To tirja od nas sveta rimska katoliška cerkev in sicer zato, ker smo njeni udje, ker smo rimsko-katoliški kristjani, kajti ona zapoveduje svojim duhovnom razkladati besedo božjo le v tistem jeziku, kterega narod govori. Tudi nas svetne učitelje jemlje sveta naša mati cerkev v misel, ktera pravi: „Učitelji! vodite nadepolno mladež po rožicah narodnega polja. O kak lep poklic — kaka sladka beseda! To tirja od nas naša majka Slava, ki ima svoje veje od Jadrta do Balta, od beloglavnih snežnih planin noter do kitajskih zidin. To tirja od nas presvitli cesar, ki nam je pravice enakopravnosti v vseh državnih rečeh s svojo lastno roko podpisal, tedaj tudi enakopravnost slovenskega jezika po šolah in uradnih.”

Ljudje, ki silijo po tuščini, so izdajavci svoje domovine, svojega naroda in svoje narodnosti. Ni zadosti, da so naše ljudske šole samo narodske, treba je, da so

b) praktične, t. j. da bodo učile za vsakdanje življenje potrebne reči.

Čujte, kaj Latince pravi: „Non scholae, sed vitae discimus.“ (Ne za šolo, nego za življenje se učimo.) Na to so prejšnje naše šole celo pozabile. Le brati, pisati, nemškovati in nekaj računati je bilo vse, kar so se otroci učili.

Od poljedelstva, živino-, sadje- in vinoreje ni ne bilo niti duha, niti sluha, če ravno je visoka vlada zmirom silila na to, da se kmetijstvo bolj in bolj povzdigne.

Kaj pa se je v tem oziru zgodilo? Malo več — ko nič. (Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

b) Listje spada med naj imenitnejše organe, je mati in rejnica očes in grozdja, ker ga varuje, ohranjuje, in pomaga k razvitju za prihodno leto. Tudi korenje pošilja listju sirove soke iz zemlje po debelu in vejicah, da se tam prekuhajo) ker so znotrajni deli neštevilne sesavke, sočne in zračne cevke), ter požlahtnjene nazaj za živež pošlje, da trta raste in se razprošira. Če je pa korenje v mokri zemlji, preobilo vode popiva, listje pa postane bolno, žolto in odpada, potem pa še koreninje sprhne in trs vmre.

Preiskuje se list na nasprotni strani grozdja ali kremplja, ktero je naj bolj popolno; pregleda se po vrsti:

1. listna plošča, ki je a) plana ali neplana; gornja plat je večidel gladka, svetla, bolj zatemnelo zelena in previdena z neštevilnimi, nevidljivimi ljuknjicami, skoz ktere se izpuhteva mnogo nerabljivih sokov; spodnja je bolj neplana, žilnata, ki sesa po mnogih odprtinah sem ter tje razsejanih gaznate delce posebno ponoči in spomladi kakor roso, dež, zemljini sopuh i. t. d. Hlapi pa posebno meseca avgusta v vročini.

β) naga ali gola, če nikder ni kakih lascev ali ščetinice, γ) ščetinasta, če so samo spodnje žilice lasaste ali ščetinaste,

δ) volnata, če je z mehкими lasci, koderčasto zmešanimi, tanko in rahlo preraščena, da se še zelena plošča sem ter tje vidi,

ε) kocinasta, če so mehki, gosti lasci kakor klobučina zvezani in trdno črez in črez priraščeni.

2. Listne zveze narejajo list:

- α) cel, če nič ni ali samo neznatno vrezan,
- β) tricapen, če je na tri dele vrezan,
- γ) pet- ali večcapen, če je na pet ali več cap vrezan,
- δ) plitvo razrezan, če ni do polovice vrezan,
- ε) globoko razrezan, če je nad polovico vrezan,
- ζ) polrazcepljen, če ni celo do sredine razrezan,
- η) razcepljen, če je do sredine razrezan.

3. Listne cape so:

- a) po legi: spodnje, srednje, končne,
- b) po podobi: srčaste, jajčaste, sulicaste, kupaste, skrivljene, zelo ali malo povševne.

4. Listni rob je: topozobat, ostrozobat, dvojezobat i. t. d. (Dalje prihodnjič.)

Dobre vlačence niso zavreči.

Trta se razun drugih načinov s pogrobanjem pomladuje in pomnožuje. Ali kdaj kaže tudi z vlačencami napolniti prazni prostor v vinogradu posebno, ko ne kaže cele trte pogrobati, ker še je premlada in ni za več trt na enem mestu prostora.

Navadama manjši vinorejci nimajo rožnjenišnic, iz kojih bi s sajenkami prazne prostore v jeseni ali spomladi po goricah napolnili in jih zasadili, ktere pa vendar prekapajo brez koristi, ker trte ni; tako imajo le delo, haska pa nobenega ni, razun revne betvice trave.

Vinorejcem, ki imajo po rajdah vinograd zasajen, je celo prosto, da od bližnje trte z mladiko nadomestijo in napolnijo prazni prostor z vlačenco, t. j. da se mladika v sredini pogrebe in z zemljo zasuje, v jeseni ali spomladi pa konec pri stari trti odreže in pol drug čevelj globoko pokoplje s koreninami vred.

Nekterih vinograd je redko zasajen videti, ko je obrezan, kadar pa je okopan in so vlačence položene je jako gost, ker so prazni prostori z vlačencami napolnjeni. Po ljutomerskih in radgonskih vinogradih le izjemno vlačence delajo ali polagajo; a tem obilneje in obširneje pa po goričkih goricah jih zapaziš. Dobro, koji tako ravnaajo, ker jim pridelke množijo, pa tudi so vlačence same na sebi jako koristne, toda le une, koje so boljših plemen.

Pobitega serca sem vselej gledal une vinorejce, ki so o rezi vlačence le za 4 prsta v sredini zagrebane izpipali in jih v klance metali, pametneji pa saj kurili ž njimi. Na moj ugovor: zakaj jih po rečinah ne zasajuje? mi reče: da ne rastejo! To ni res! ga zavrnem. Ako rozga, ja celo starina brez koreninic položena raste, zakaj nebi vlačence s tolikimi lepimi koreninicami rastla? Saj trta celo po klancah raste! Kjer pa sem videl vlačence od Šilharja, križovatnjaka, drobne beline in drugih manj srednih trt, sem pa še sam svetoval ne le vlačence, temuč tudi takošnje trte izruti in si gibance ž njimi peči — tako mu saj nebo golta praskala in črev zjedala kislina vinska.

Vinorejci! Poskrbite si malega in italjanskega rivčeka (Klein- u. Wälsch-Riesling). Prvi daja sila dišeče, drugi pa ognjeno vino; oba pa posebno zadnji sta jako rodovitna. Potem šipona, traminca, mušice žlahne: modre rdeče, sive, bele (Klevner), mušice žlahne zelene (grüner Sylvaner), žlahnine bele in rdeče (weisser u. rother Gutedel), krlhlikovca (Krachgutedel), klešeca (Ortlieber), habševine (Fischtraube) i. t. d. Vse te trte so rodovitne in dajo zmešane izvrstno vino v dobrih legah, dobro in okusno pa v slabih legah in tako vrednost vinograda silovito povzdignejo.

Iz takih trt narejajte vlačence, in pri živi glavi jih ne pobacite ne pomečite v klance! Že prosta rozga raste v dobri zemlji, da že prvo leto nad vatel, 3 čevlje visoke mladike požene, koliko raji bo pa vlačencea rastla z obilnimi koreninicami, koje se pa morajo do 4 palcev prikrajšati, porézati. Sicer je res, da navadama prvo leto slabije vsaka vsajena reč raste tako tudi vlačencea. Al drugo leto bo že velike mladike pognala, in tretje leto ji že zamoreš reznika in bika, konjiča narezati — in tako imaš že čvrsto trto od položene vlačence sajeno ako ne dve do tri, keđar ji več mladik pustiš, ko jo sadiš, ker nekte vlačence imajo po 3 do 4 mladik prav velikih. Ne misli: to ji škoduje, ker v mladosti mora trta na korenine bolj delati. Po svojem je to nenaravna misel. Le pomisli! kako bi vendar zamogla trta velike mladike (rozge) storiti, pognati, ako ne bi ob enem tudi na koreninah vspešno rastla? — Saj ni trta zavoljo lesa, ampak zavoljo grozdja.

Zato še enkrat kličem: Ne pometujte od dobrih plemen vlačenc!

Jančar.

Domače stvari.

Hasek divjih golobov. Pastor Snell piše v časniku „Maja“ prav zanimive stvari o hasku divjih golobov. Imenovani gospod se je po mnogoletnem opazovanju prepričal, da divji golobi posebno glotno (plevelno, dračno) seme in tudi mrčese, črve, polže (z hišami in brez hiš), gosenice, močne črve in mnogovrstna jajca in mešiče pozobljejo. Tako je Snell izračunal, da eden golob vsako leto poprek 799.510 glotnega semena, posebno grašičnega in naj manje 15.000 polžev pobere in požere. Prakt. Land.

Pomoček proti žizku (štusu, žitnemu črvu). Neki trgovec da na podstresje, kder je imel mnogo žita, ovčjih kož z volno nametati, čez nekoliko dni so bile kože polne žizkov, na to da odstraniti te kože, in dene druge na njih mesto, drugi den so spet te bile polne žizkov, odstrani; spet te, in dene druge in tako naprej in na ta način polovi vse žizke.

Kako dolgo naj zizajo naše domače živali? Zrebe naj ziza 15—18 tednov, osliček 16 tednov, jagne 16—18 tednov, tele 10—12 tednov, prase 7—8 tednov, kozica 8 tednov. Prakt. Landw.

Koliko vaga naše zrnje?

1 vagan zimske pšenice vaga	78 do 79 funtov,
1 „ jare „	80 — 86 „
1 „ zimske rži „	73 — 85 „
1 „ jare „	65 — 75 „
1 „ ječmena „	65 — 78 „
1 „ ovsa „	45 — 65 „
1 „ prosa „	68 — 81 „
1 „ turšice (kuruze) „	74 — 85 „

Ose. Nikdo ne ljubi te drobne živalice in sicer s prostega vzroka, ker si jo nekoristni mrčes in za zlo nevarno misli. Vendar kolikor zloglasna je osa, moramo vendar, ako hočemo pravični biti, njene velike zasluge, ki jih posebno z ozirom na človeka ima, povdarjati. Osa je od natore nalogo dobila, človeka onih muh, katerih pik je dostikrat smrten, osvoboditi. K temu se poslužuje osa svojega žela. Ako mrtva žival pod milim nebom obleži, mrha začne gnjiti in kmalo gomezi komaj vidnih belih črvčev, ki so jih raznotere muhe v muho zalegle. Za ose so ti črvčiči prava šlaščica, preženejo muhe in oprostijo mrhovino nevarnih strupov. Kakor hitro se osa na mrhovino spusti, odletijo vse muhe, kakor hitro le mogoče. Zavolj teh zaslug bi se morale ose po pravici varovati. Ose se čudno hitro množijo, pa naj manjši mraz jih pomori na mah. Proti človeku se poslužujejo žela le redko krat, ako jih ne dražiš.

Dopisi.

§. *Ptuj.* Postava o zastopu okrajnem je osnovana, kakor je znano, na načelu ali vodilni misli zastopanja ali zagovarjanja pravic izvirajočih iz premoženja po davkih izkazane, t. j. zastopanja zajmov (Interessenvertretung).

Kako so pa tožbe imenovane postave opravičene in kako grozna nejednakost pravic je po ti postavi vstvarjena naj kaže tale izgled.

Ptujski okraj šteje 45.000 prebivavcev, ki so porazdeljeni v jedno mesto (Ptuj), jeden trg (Gora) in v 76 kmečkih srenj ter voli v štirih skupinah 40 zastopnikov v okrajno zastopništvo.

Ves predpisan iznesek neposrednega davka brez vojne priplače v Ptujskem okraju je iznašal l. 1866 nekoliko čez 100.000 goldinarjev. — Od tega plačuje:

I. skupina velikih posestnikov, ki šteje 57 udov	9052 gold.
II. skupina velikih obrtnikov, ki šteje 32 udov	3862 gold.
III. skupina, mesto in trg	7506 gold.
IV. skupina kmečkih srenj	80000 gold.

kterih skupin ima vsaka jednako število namreč 10 zastopnikov voliti.

Akoravno pa potem takem prve tri skupine vkup komaj le četerti del, kmečke srenje pa druge tri dele davkov plačujejo, volijo vendar v okrajno zastopništvo 30 zastopnikov, ali če 32 plačevavcev davka II. skupine z 3862 gold. davka si ravno toliko zastopnikov voli kolikor 40000 prebivavcev v kmečkih srenjah z 80000 gold. davka, tako je pač vsakemu jasna „modrost in pravičnost“ štajerskega deželnega zbora, ki je to postavo napravil. —

Pa vsaj vemo, da je tem gospodom le šlo za to, kako bi se na škodo narodnega življa ponemčenim mestjanom vkljub njihove ogromne manjšine pripravila premoč čez kmečke prebivavce, slasti ker je naravno, da se prve tri skupine večidel iz glavnega mesta v okraju dopolnujejo.

Vendar pa še nezadovoljni s temi prednostmi vidimo kako se ti mestni prebivavci sem pa tam še tudi v volitve kmečkih srenj vtikajo, se jim za varhe in vodnike vrivajo in jih strahujejo. Glej Maribor, Slov. Bistrica, Brežce i. t. d.

Pri nas je ta lep posel na se vzela neka združba, kateri gosp. dr. Franc Strafella načeluje, in ki je brez vsega obzira prostim kmečkim volivcem volivne listike po bričih in pisarničnih strežajih dala vzeti in jim druge vsiliti.

In tako se je napravila izvolitev, ki se s pravo voljo volivcev čisto nič ne zлага ter se je zgodilo, da v našem okrajnem zastopništvu sedi iz samega Ptujskega mesta 25 zastopnikov med tem, ko je narodna stranka iz zastopništva popolnoma izrinjena.

Da od tega okrajnega zastopništva, ki bi se prav za prav le zastopništvo Ptujskega mesta imenovati imelo, mi nimamo dosti kaj pričakovati — je očevidno.

Ljutomer, 14. apr. — Včera je bila pri nas vroča bitva. Volili smo si namreč odbornike v okrajno zastopništvo in ker so se nasprotniki naši hoteli maščevati za 21. januar, nismo sprva imeli dosti upanja zmagati, stali smo si namreč 10 proti 20. Možički nasprotni so si bili zmage že tako gotovi, da so nas že po redu zasmehovali. Ali znana vojskovodjeva spretnost je nadomestila 7 mož razcepivša nasprotno stranko in Sadova je bila za nje napravljena. Zmagali smo. Gosp. dr. Ploj je predsednik. Tudi gosp. fajmešter dr. Klemčič je v odboru. Živili Slovenci!

Iz gornje Loznice blizu slov. Bistrice. Dragi „Slovenski Gospodar“! Spet ti pišem nekoliko vrtic iz našega kraja in zdaj o naj imenitnejšem zrnju, t. j. o pšenici in o zrnju sploh. V naših srednjih Pohorskih krajih si mali kmet lahko za 25—50 fl., vekši pa za 100—200 goldinarjev vsako leto pšenice pridela. Marsikteri kmet jo vendar prej poženje ko je celo dozorela; dobi zatoraj slabo zrnje in ga težko ali celo po slabi ceni prodava. Nekteri zlagajo mokro v kozolce ali ostrve, takim se pšenica mnogokrat začne cimiti ali strohni s slamo vred. Tako se ne sme delati! — Nekteri sejejo zlo slabo zrnje, zato je pa tudi na taki njivi več videti dračja, kot pšenice; taka pšenica se skoraj ne more celo izčistiti in da ostudno in nezdravo moko. Posebno bi zato vsaki moral na to gledati, da se seje dobro dozoreno in čisto zrnje, in če bi pri vsem tem še vendar dračje med njim rastlo, ga mora o pravem času izpleti, stroški se mu gotovo vsikdar povrnejo. Pšenica bi se morala sejati v ilovnato težko zemljo, v ti naj bolj obrodi in stari pregovor že pravi: „Pšenico sejaj v blato, bo dala zlato.“ —

Kmeti kateri imate mnogo zrnja ne pozabite, da ga večkrat dobro z vejačo (Windmühle) prevetrite. Zrnje pa, katero si v škrinjah ali sodih hranujete, bi morali posebno prej dobro izčistiti; kake kaplje petroleja med zrnje spustiti ali v škrinjo malo borovega lesa nadevati. Kteri tako stori se nima bati, da bi mu žitni molji v zrnje došli.

Kteri hoče svoje zrnje dobro ohraniti in dobro prodati ali dobre moke iz njega dobiti mora ga dobro snažiti, kateri pa to storiti noče, ne sme pričakovati ne dobre cene, ne lepe okusne moke. Mlinar pri vsem svojem trudu iz slabega nečistega zrnja ne more lepe in okusne moke napraviti, kdor toraj slabo, nesnažno zrnje v mlin pripelje, ne sme kriviti mlinarja, ampak samega sebe, če je slab neokusen kruh.

Lovro Stepišnik,
posestnik in mlinar v gornji Loznici.

Novičar iz domačih in ptujih krajev.

— Slovanski narod ima res žalostno osodo, ki mu naj bistrejše glave, naj blagejša srca jemlje ravno takrat, ko jih bramba pravic njegovih naj težje pogreša. Vzela je nam sopet nemila smrt takega junaškega branitelja naših pravic. Julius žl. Delpiny, lastnik na Dunaju izhajajočega federalističnega lista „Zukunft“ je vmrl 17. aprila po dolgi bolezni v 35. letu starosti. Rajni je bil bistra glava, blago srce in neutrudljivo delaven na polju časnikarstva branečega pravice slovanske. „Ost und West“, „Politik“, „Narodni Listy“ in zadnji čas njegov časnik „Zukunft“ hranujejo v svojih predalih dela njegovega bistrega uma in spretnega peresa.

Leta 1863 za Schmerlingovega posilstva je tudi njega zadela težka osoda, ki takrat pod krinko kulturino preganjala federalistične časnikarje, bil je namreč zavljal te svoje delavnosti obsojen v ječo, kar mu je zdravje podkopalo tako, da se od te dobe ni več krepkega čutil, in tako je padel tudi on ko žrtva svojega prepričanja v prezgodnji grob. Večen spominj tedaj manom mučenikovim za resnico in pravico.

— Ruska vlada je prodala svoje severo-amerikanske dežele vladi severo-amerikanskih zveznih držav za 7 milijonov dolarjev, ktera cena prodanim deželam ni primerna. Iz tega sklepajo, da so še kake druge obljube s to prodajo v zvezi, ki se morda vzhodnega pitanja tičejo.

— V broju 60. „Moskve“ beremo: „Slovanskemu oddelku prihodnje ruske etnografske izložbe prispeli so zadnji čas sledeči predmeti: Črnogorski knez Nikola je poslal bogato, praznično obleko možko, kakoršna se nosi v Črnogori, vdova knezinja Darinka je poslala dva ženska kostima (obleki) prazničen in vsakdanj; cetinski arhimandrit Nik. Dučić dva bokelska kostima. Po pripomoči g. Rajevskega dospele so tudi graničarske obleke. Razun tega iz Ljubljane, Zagreba, Prage i. t. d.“ — Tudi iz Koroške je poslal Matija Majer, župnik, obleki Ziljana in Ziljanke. — Žal nam je, da ne moremo svojim bravcem na tanko povedati, kaj je kdo poslal iz Ljubljane.

— 3. maja bode došla cesarska Ruska rodovina z veliko slovesnostjo v Moskvo k razstavi.

— V Belgradu se je 21. aprila praznovala obletnica podignjenja Srbov proti Turkom leta 1815. Zvečer so kneza Mihaela počastili z veliko baklado.

— Srbski knez Mihael je podaril bašu Belgraške trdnjave 40000 pijastrov in turškim trdnjanskim vojakom mesečno plačilo.

— Kakor se kaže je med Francozom in Prusom vojska gotova; druge vlade si prizadevajo, kar jim je mogoče, da bi se prepri poravnal ali, kakor se vidi, brez vspeha. Napoleon in Bismark se zlo na vojsko pripravljata in prijatelje iščeta. Na katero stran se naša Avstrija nagne, se še ne ve.

— (Francozi o Nemcih.) Pariški časnik „France“ o Nemcih takole piše: Zdaj ko je nemška zveza razdrta, je dobila vsaka država svojo svobodo in samoupravo nazaj. Ta resnica je jasna kot beli dan ali nekteri nimajo razuma za njo, ker nemškim pisateljem in državnikom posebno dve reči um slepite in te ste častilakomnost in ošabnost.

— Telegram iz Newjork-a pravi, da so meksikanski liberalci že vzeli mesto Pueblo, ktero edino so še zdaj cesarski imeli in da je general liberalcev vse vjete častnike (oficire) ob glave djal. Po takih glasih se zlo skrbi za cesarja Maksa, o katerem se celo nič ne čuje.

— Državni zbor je 20. maja sklican.

— Ogersko kronanje je odloženo na 26. maja.

— Na mesto dosedajnega cesarskega namestnika na Kranjskem, barona Bacha, ki je prestavljen v Trst, pride za deželnega predsednika gospod Sigmund Konrad žl. Eybisfeld. Upamo, da bode novi deželni poglavar narodu pravičen. Vsaj smo iz čisto zanesljivega vira čuli, da se je že v mladosti marljivo učil slovenskega in tudi českega jezika. Učitelj bil mu je znani slovničar Murko.

— Kakor se čuje, bo prof. Klun res svojo službo izgubil, ker je prijel poslanstvo v Ljubljani. To bi bil liberalizem nemški!

— Na Dunaju bo začel izhajati mesca maja novi političen časnik: „Slavjanska Zarja.“ Došel bo vsakih 14 dni enkrat in veljal 6 gold. na leto; zastopal bo slovanske interese v Avstriji.

— Centralna vojaška komisija na Dunaju je statistično sestavila, da smo pri vojski leta 1866 sledeča števila vojakov izgubili. Mrtvi so: 3 generali, 29 štabskih in 392 viših častnikov (oficirjev) in 36,472 drugih vojakov; ranjenih je bilo 10 generalov, 53 štabskih in 1084 viših častnikov in 40,739 drugih vojakov.

— V vseh Avstrijskih denarnih kovnicah se je leta 1866 izkovalo srebernega denarja 6.456,558 fl. 50 kr., mednega (kufernega) 27,187 fl., tedaj skupaj 6.483,746 fl. 50 kr.; zvun tega se še je izkovalo 550,837 tako imenovanih levantinskih tolarjev (staro kovanje s podobo Marije Terezije po 2 fl. v srebru) in 8463 četverovrstnih in 887,596 prostih cesarskih zlatov.

— Vlada je sklenila z družbo južne železnice 13. aprila pogodbo, vsled ktere družba ni le dobila veliko pravic, ampak se tudi odvezala marsiktere dolžnosti. Med drugim jej ne bode treba napravljati železnice med Ptujem in Mariborom.

Res očetovska skrb; toda ne za našo deželo, ampak za ptuje društvo!

— Kataster na Kranjskem se bode pregledal in zemljiščini pridelki na novo cenili.

— Iz Celoveca došlo nam žalostno oznanilo, da mora „Slovenec“, hrabri in nevstrašljivi zagovornik naših pravic, začasno nehati. Ni bilo našim nasprotnikom dovolj, da mu grozi cela gruča tiskarnih pravi; s sredstvi, katerih sicer do zdaj še nihče ni očitno izrekel, ktere si pa lahko misliti moremo, izneverili so „Slovenca“ dosedanjega tiskarja njegovega, kateri je lastniku naznanil, da hoče tisek k večjemu še do 1. maja oskrbovati. Dasiravno po takem ravnanju „Slovenec“ glas za nekoliko časa vtihe, smo si svesti, da ga v kratkem — na sramoto nasprotnikov — zopet slišimo še krepkejšega in čvrstejšega. Bog daj!

— Maribor. Mnogim naših čitateljev morda še ni znano, da tukaj biva vrli podobar in kamnorezec Franc Teichmeister, rojen Slovenec in rodoljub. Dozdaj so se dopadle posebno podobe ss. Cirila i Metoda in oprsje Slomšekovo iz mavca vlite. Znan pa je tudi že v širjih krogih tako, da je celo v Gradec Necerov spominek delal. Ima pa tudi lepe nagrobne kamne na prodaj in se lahko v teh in tudi v drugih podobah za cerkev in dom z dobro vestjo vsem priporoča.

— V nedeljo 5. t. m. bode v Mariborski čitavnici beseda, pri kateri se bo tudi igrala Vilher-jeva šaloigra „Filosof.“

— Ruski cesar je poslal grško-orientalski cerkvi v Zagrebu crkvene obleke, ktere so više od 35000 fl. vredne, in jugoslovanski akademiji dve škrinji polni dragih knjig.

— (Dobra letina.) Neki star in skušen lovec pravi, da je letos trikrat več klunjačev (šnéfov), ko jih je druga leta bilo navadno, in trdi, da je to dobro znamenje, kajti ga skušnje učijo, da je vsikdar dobra letina bila, kedar je bilo mnogo klunjačev; posebno je vsikdar priraslo mnogo zrnja in dobrega vina. — Bog daj, da bi ta človek bil pravi prorok, saj nam je dobre letine sila potrebno.

Kratkočasnice.

Grašek v škornjah. Dijaka prestopita šolsko postavo, obtožena dobita od učitelja kazni, da si morata kroglega graška v škornje nasuti in obuta edno uro daleko potovati. Drugi den se podasta na pot in ko kratek čas gresta, se vidi, da eden čisto lahko gre, drugi pa plantati začenja in se začne proti svojemu tovaršu tožiti, da ga že tako zlo noge bolijo, da skorej več stopati ne more. Prvi mu na to reče, da on čisto lahko gre; praša ga zato drugi: „Ali ti nemaš kroglega graška v škornjah, kakor je nama zapovedano?“ — „O, da!“ reče prvi. „Kako pa je tedaj to, da tebe grašek ne tišči?“ „O! to je celo jasno“, mu odgovori prvi, „jaz sem grašek prav dobro skuhal, predno sem ga v škornje nasul.“ —

Rešenje uganjke v šestem listu:

Mlinarji imajo bele klobuke, da se ž njimi pokrivajo.

Tržna cena

28. aprila 1867.

	V Mariboru	V Celju	V Ptuju
	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	6 —	6 20	5 20
Rži	4 65	4 70	4 —
Ječmena	—	4 20	—
Ovsa	1 85	2 20	1 80
Turšice (kuruze) vagan	3 65	3 80	3 20
Ajde	3 30	3 60	2 80
Prosa	2 90	3 —	—
Krompirja	1 66	2 50	1 15
Govedine funt	— 21	— 22	— 21
Teletine	— 24	— 22	— 22
Svinjetine črste funt	— 24	— 24	— 24
Drv 30" trdih seženj (Klafter)	—	6 90	7 90
„ 18"	4 —	—	—
„ 30" mehkih	—	5 —	5 80
„ 18"	2 50	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 50	—	— 50
„ „ mehkega „	— 40	— 40	— 40
Sena cent	1 40	— 90	1 10
Slame cent v šopah	1 10	— 60	1 —
„ „ za steljo	— 90	— 50	— 90
Slanine (špeha) cent	— 44	—	—
Jajec, osem za	— 10	—	—

Ažijo srebra 130.—.

Narodno drž. posojilo 68.—.